

מנחות

פרק א'

וּטְעָמָא הוּי מְשׁוּם דְּמִנְחַת חוּטָא חֲטָאת קָרְיָה
רַחֲמָנָא. וּבְחֲטָאת כְּתִיב "וַיִּשְׁחַט אֹתָהּ לְחֲטָאתָ,
וְלִקְחַת מִדָּם הַחֲטָאתָ", שֶׁתִּהְיֶה שְׁחִיטָה וְלִקְיָתָה –
דְּהִינֵּנוּ קִבְּלַת הַדָּם – לְשֵׁם חֲטָאתָ. וּמִנְחַת קִנְאוֹת
הוּאִיל וּכְתִיב בָּהּ עוֹן, דְּכְתִיב: "מִנְחַת זָכְרוֹן
מִזִּכְרֹת עוֹן", כְּחֲטָאת שְׁוִיָּה רַבָּנָן.

וּמִנְחַת הָעוֹמֵר, אֵף עַל גַּב דְּלָאוּ מִנְחַת חוּטָא
הִיא, וְלָאוּ מִנְחַת קִנְאוֹת הִיא, קִמְצָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה
פְּסוּלָה מִהֶקְטִיר, וְאִין שְׁיִירָיָה נֶאֱכָלִים, הוּאִיל
וּבָאָה לְהַתִּיר הַחֲדָשׁ וְלֹא הַתִּירָהּ. וְכָל הַמִּנְחֹת
שֶׁנִּקְמְצוּ שְׁלֵא לְשִׁמָּן כְּשֵׁרוֹת דִּתְנֵן בְּמַתְנִיתֵין,
דְּוָקָא בְּמִנְחֹת שְׁאִין לֵהֶם זְמַן קְבוּעַ אִיִּירִי, וְלֹא
בְּמִנְחַת הָעוֹמֵר שֶׁקִּבַּע לָהּ זְמַן.

מִנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קִנְאוֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שְׁלֵא
לְשִׁמָּן, נִתְּן בְּכָלִי וְהַלֵּךְ וְהַקְטִיר שְׁלֵא לְשִׁמָּן. אוֹ
לְשִׁמָּן וְשְׁלֵא לְשִׁמָּן, אוֹ שְׁלֵא לְשִׁמָּן וְלְשִׁמָּן,
פְּסוּלוֹת. פִּיצֵד לְשִׁמָּן וְשְׁלֵא לְשִׁמָּן? לְשֵׁם מִנְחַת
חוּטָא וּלְשֵׁם מִנְחַת נִדְבָה. אוֹ שְׁלֵא לְשִׁמָּן
וְלְשִׁמָּן? לְשֵׁם מִנְחַת נִדְבָה וּלְשֵׁם מִנְחַת חוּטָא.

אוֹ שְׁלֵא לְשִׁמָּן וְלְשִׁמָּן - דְּלֹא תִימָא לְשִׁמָּן
וְשְׁלֵא לְשִׁמָּן הוּא דְּפְסוּלָה, דְּתַפּוּס לְשׁוֹן אַחֲרוֹן,
אַבָּל שְׁלֵא לְשִׁמָּן וְלְשִׁמָּן כְּשֵׁרוֹת, קָא מְשַׁמַּע לָן.

אַחַת מִנְחַת חוּטָא וְאַחַת כָּל הַמִּנְחֹת
שֶׁנִּקְמְצוּ זָר, אוֹנָן, טְבוּל יוֹם, מַחֲסוּר בְּגָדִים,
מַחֲסוּר בִּיפּוּרִים, שְׁלֵא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלִים, עֶרְל,
טָמֵא, יוֹשֵׁב, עוֹמֵד עַל גְּבִי פְלִים, עַל גְּבִי בְּהֵמָה,
עַל גְּבִי רַגְלֵי חֲבִירוֹ, פֶּסֶל. קִמֵּץ בְּשִׁמְאָל, פֶּסֶל.

זָר וְאוֹנָן וְטְבוּל יוֹם וְכו' - כּוּלְהוּ מְפוֹרָשִׁים
בְּפֶרֶק ב' דְּזִבְחִים. וּמוֹכְחִין לָהּ מִקְרָאֵי
דְּעִבּוּדָתָן פְּסוּלָה.

מנחות

פרק א'

א כָּל הַמִּנְחֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שְׁלֵא לְשִׁמָּן, כְּשֵׁרוֹת,
אַלֵּא שְׁלֵא עָלוּ לְבַעֲלִים מְשׁוּם חוּבָה.

כָּל הַמִּנְחֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שְׁלֵא לְשִׁמָּן - כְּגוֹן
שֶׁהִתְנַדֵּב מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת וְהִבִּיאָהּ, וּקְמָצָה הִכְהֵן
לְשֵׁם מִחְבַּת.

כְּשֵׁרוֹת - וּמִקְטִיר הַקּוֹמֵץ, וּשְׁיִירָיָה נֶאֱכָלִים.
שֶׁנִּקְמְצוּ הַמִּנְחָה בְּמָקוֹם שְׁחִיטָה הַקּוֹרֵב
עוֹמֵדָתָהּ, וּכְשֵׁם שֶׁכָּל הַזִּבְחִים שֶׁנִּשְׁחָטוּ שְׁלֵא
לְשִׁמָּן כְּשֵׁרִים, כְּדִלְפִּינָן מִקְרָא בְּרִישׁ מִסְכָּת
זִבְחִים, הִכִּי נִמְי כָּל הַמִּנְחֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שְׁלֵא
לְשִׁמָּן כְּשֵׁרוֹת.

אַלֵּא שְׁלֵא עָלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוּבָה - הִנּוּ
מְצִי לְמַתְנִי "וְלֹא עָלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוּבָה",
וְהָא דִּקְתַּנִּי "אַלֵּא", דְּמִשְׁמַע דְּכָל דִּינָם כְּמִנְחֹת
כְּשֵׁרוֹת אֵלֶּא דְּכָר זֶה, לְאַשְׁמְעִין דְּאִסוּר לְשִׁנּוּי
בָּהּ שְׁנוּי אַחֵר, שְׁאֵם עֵבֶר וּקְמָצָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה,
אִסוּר לְתַתּ הַקּוֹמֵץ בְּכָלִי שֶׁרַת שְׁלֵא לְשִׁמָּה.

שְׁלֵא עָלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוּבָתוֹ - וְלֹא יֵצֵא
יְדֵי נִדְרוֹ, וְצָרִיךְ לְהִבִּיאַ מִנְחָה אַחֲרַת לְשֵׁם
מִרְחֶשֶׁת.

חוּץ מִמִּנְחַת חוּטָא וּמִנְחַת קִנְאוֹת.

חוּץ מִמִּנְחַת חוּטָא - כְּגוֹן מִנְחָה הַבָּאָה עַל
טוּמְאָת מִקְדָּשׁ וּקְדָשׁוֹ אִם לֹא תִּשְׁיֵג יָדוֹ לְשִׁתִּי
תוֹרִים.

וּמִנְחַת קִנְאוֹת - שֶׁל סוּטָה. שְׁאֵם קִמֵּץ שְׁלֵא
לְשִׁמָּן, כְּגוֹן לְשֵׁם נִדְבָה, אוֹ נִתֵּן בְּכָלִי שֶׁרַת אֵת
הַקּוֹמֵץ שְׁלֵא לְשִׁמּוֹ, אוֹ הֵלֵךְ אוֹ הֶקְטִיר שְׁלֵא
לְשִׁמּוֹ, אוֹ חָשַׁב בְּאַחַת מִן הָעֲבוּדוֹת הֵלְלוֹ
"הִרְנִי עוֹבֵד לְשִׁמָּן וְשְׁלֵא לְשִׁמָּן", אֵלֶּוּ מִנְחֹת
פְּסוּלוֹת וְאִין שְׁיִירָיָהּ נֶאֱכָלִים.

מנחות

פרק א'

ערל - כהן שמתו אחיו מחמת מילה.

יושב - דבעינן לעמוד לשרת.

על גבי פלים וכו' - דבעינן שלא יהיה דבר חוצץ בינו ובין הרצפה.

בן בתירא אומר: יחזיר, ויחזור ויקמוץ בימיו.

בן בתירא אומר יחזיר - הקומץ לתוך המנחה.

ויחזור ויקמוץ בימיו - והוא הדין לכל הנך פסולים דחשיב במתניתין, סבירא ליה לבן בתירא שאם עבר אחד מהן וקמוץ, יחזיר הקומץ למקומו, ויחזור כהן פשוט ויקמוץ. ואין הלכה כבן בתירא.

קמץ ועלה בידו צרור או גרגיר מלח או קורט של לבונה, פסל, מפני שאמרו: הקומץ היתר והחסר, פסול.

קמץ ועלה בידו צרור - נמצא קומץ חסר מקום הצרור או גרגיר מלח או קורט של לבונה. דקורט קמיצה בורר כל הלבונה לצד אחד וקומץ, ואחר כך מלקט אותם ונותנה עם הקומץ ושורף הכל, ואם נזדמן בתוך הקומץ גרגיר מלח או קורט של לבונה, הרי הקומץ חסר כדי מקום הקורט.

איזהו היתר? שקמצו מבורץ. וחסר? שקמצו בראשי אצבעותיו.

מבורץ - מלא וגדוש.

שקמצו בראשי אצבעותיו - שלא פשטן על כל פס ידו.

פיצד הוא עושה? פושט את אצבעותיו על פס ידו.

פושט את אצבעותיו על פס ידו - מכניס צדי אצבעותיו בקמח, ומכניס הקמח לתוך ידו, ומוחק באצבע קטנה שלא יצא הקמח חוץ לקמיצה, ומוחק בגודל שלא יצא הקמח חוץ לאצבע.

וזה היה צריך לעשות במנחת מחבת ומרחשת דמעשיהן אפויין, ולאחר אפייתן פותחן וקומץ, ואי אפשר לפתחן דקות כל כך שלא יהיו

מנחות

פרק א'

יוצאות חוץ לקומץ, הילכך מוחק בגודל מלמעלה ובאצבע קטנה מלמטה. וזו היתה מעבודות קשות שבמקדש, דבקושי גדול יכול להשוות שלא יהא לא חסר ולא יתר.

ורמב"ם כתב שנדחו דברי האומר שזו עבודה קשה שבמקדש, והוא מפרש ו"קומץ כדקמצי אינשי" האמור בגמרא דף י"א, דהיינו שממלא כפו ממנו כדרך שבני אדם ממלאים ידיהם ממה ששוקחים בידם.

ואני אומר שאין פירוש "כדקמצי אינשי" אלא שמכניס צדי אצבעותיו בקמח, ומכניס הקמח בצדי אצבעותיו לתוך ידו, אבל אינו נוטל קמח אלא מלא שלש אצבעותיו על פס ידו ולא יותר. וכדי שלא יהיה מבורץ ומבצבץ ויוצא, מוחק מלמטה באצבע קטנה ומלמעלה בגודל. ולא נדחו כלל דברי האומר שזו עבודה קשה מעבודות קשות שבמקדש, ושיטת הגמרא כדברי. וכן פרושה כל רבנן.

רבה שמנה, וחסר שמנה, חסר לבונתה, פסולה.

רבה שמנה - ששיעור השמן לוג לכל עשרון. ואם רבה, שנתן שני לוגין או יותר לעשרון, דחזו לשתי מנחות, פסול.

חסר שמנה - פחות מלוג שמן לעשרון סולת.

חסר לבונתה - שלא נתן בה אלא קורט אחד של לבונה.

אבל אם יש בה שני קרטין פשרה, דכתיב (ויקרא ו' ח) "את כל הלבונה אשר על המנחה" – "כל" משמע אפילו קורט אחד, דכל משמע כל דהוא, כדכתיב (מלכים ב' ב) "אין לשפחתך כל בפית", "את" לרבות עוד קורט אחד, הרי שנים. ואילו רבה לבונתה לא קתני, דלא פסל אלא כשרבה יותר על שני קמצים, דאז רבה יותר מדאי.

הקומץ את המנחה לאכול שייריה בחוץ או פזית משייריה בחוץ, להקטיר קומצה בחוץ או פזית מקומצה בחוץ, או להקטיר לבונתה בחוץ, פסול ואין בו פרת.

מנחות

פרק א'

לֶאֱכֹל שְׂיִירֶיהָ בַּחוּץ - חוץ לַעֲזָרָה.

או להקטיר קומצה בחוץ - דמחשבה פוסלת בין שחשב על אכילת אדם בין שחשב על אכילת מזבח, דכתיב (ויקרא ד' יח) "ואם האכל יאכל" - בשתי אכילות הכתוב מדבר, אחת לאכילת אדם ואחת לאכילת מזבח.

והוא קרא במחשבה מיירי, דכתיב: "המקריב אותו לא יחשב" - בשעת הקרבה הוא נפגל, ואינו נפגל ביום השלישי. אלמא במחשבה מיירי, שחשב עליו לאכלו ביום השלישי.

פסולה - דמחשבת חוץ למקומו פוסלת בקמיצת המנחה, כמו שפוסלת בשחיטת הזבח. ומה שפוסל בזבח בשחיטה בקבלת הדם בהולכה בזריקת הדם, פוסל המנחה בקמיצה בנתינה בכלי שרת בהולכה בהקטרת הקומץ ולבונה, ארבעה כנגד ארבעה. והקומץ והלבונה עצמן חשובים גבי מנחה כמו הדם והאימורים אצל הזבח, ושירי מנחה הנאכלים כבשר הזבח הנאכל.

ובפרק ב' דזבחים מפורשים כל הני פסולי, והתם ילפינן להו כולהו מקראי.

לֶאֱכֹל שְׂיִירֶיהָ לַמֶּחֶר או פזית משיריה למחר, להקטיר קומצה למחר או פזית מקומצה למחר, או להקטיר לבונה למחר, פיגול וחיבין עליו כרת.

זה הכלל: כל הקומץ והנותן בכלי והמהלך והמקטיר, לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר - חוץ למקומו, פסול ואין בו כרת. חוץ לזמנו, פיגול וחיבין עליו כרת.

לֶאֱכֹל דָּבָר שְׂדָרְכוֹ לֶאֱכֹל - כגון שיריים.

וּלְהַקְטִיר דָּבָר שְׂדָרְכוֹ לְהַקְטִיר - כגון הקומץ.

אבל אם חשב לאכול הקומץ או להקטיר השיריים חוץ לזמנו, לא פסל, דבטלה דעתו אצל כל אדם.

ובלבד שיקרב המתיר כמצותו.

ובלבד שיקרב המתיר - הקומץ.

בְּהִילָכְתּוֹ - כאילו היה כשר, שלא יהא שם שום

מנחות

פרק א'

פסול אלא הפיגול בלבד. אבל אם יש בו פסול אחר, אינו חשוב יותר פיגול, ואין בו כרת.

פיצד קרב המתיר כמצותו? קמץ בשתיקה ונתן בכלי והלך והקטיר חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו ונתן בכלי והלך והקטיר בשתיקה, או שקמץ ונתן בכלי והלך והקטיר חוץ לזמנו, זה הוא שקרב המתיר כמצותו.

קמץ בשתיקה - שלא חשב שום מחשבת פסול בשעת קמיצה.

ונתן בכלי והלך והקטיר חוץ לזמנו - כלומר: שבשלישת עבודות הללו חשב על השיריים לאכלן חוץ לזמנו.

פיצד לא קרב המתיר כמצותו? קמץ חוץ למקומו ונתן בכלי והלך והקטיר חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו ונתן בכלי והלך והקטיר חוץ למקומו, או שקמץ ונתן בכלי והלך והקטיר חוץ למקומו.

קמץ חוץ למקומו - חשב בשעת קמיצה לאכול השיריים חוץ לעזרה.

ונתן בכלי הלך והקטיר חוץ לזמנו - ובאחת משלישת עבודות הללו חשב על השיריים לאכלן חוץ לזמנו.

מנחת חוטא ומנחת קנאות שקמצן שלא לשמן ונתן בכלי והלך והקטיר חוץ לזמנו, או שקמץ חוץ לזמנו ונתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן, או שקמץ ונתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן, זה הוא שלא קרב המתיר כמצותו.

מנחת חוטא וקנאות - יש בהן עוד פסול אחר המוציאן מידי פיגול, כגון שלא לשמן. דאמרינן בריש פרקין דפסולות אם קמצן שלא לשמן, ושלשת שאר העבודות חשב עליהן חוץ לזמנו, או אפילו הראשונה חוץ לזמנה והשאר שלא לשמן, הוציאו מידי פיגול.

או שקמץ או נתן בכלי או הלך או הקטיר שלא לשמן - כלומר: איזו מאלו שעשה שלא לשמן והשאר על מנת לאכול לשיריים חוץ לזמנו, לא קרב המתיר כמצותו, ואין בשיריים כרת.

מנחות

פרק א'

לֶאֱכֹל כִּזְיַת בַּחוּץ וְכִזְיַת לְמַחֵר, כִּזְיַת לְמַחֵר
וְכִזְיַת בַּחוּץ, כִּחְצֵי זֵית בַּחוּץ וְכִחְצֵי זֵית לְמַחֵר,
כִּחְצֵי זֵית לְמַחֵר וְכִחְצֵי זֵית בַּחוּץ, פֶּסוּל וְאִין בּו
כֶּרֶת.

כִּזְיַת בַּחוּץ וְכִזְיַת לְמַחֵר - חֶשֶׁב בְּאַחַת מִן
הָעֲבוֹדוֹת שְׁתֵּי מַחְשְׁבוֹת - חוּץ לְזִמְנוֹ וְחוּץ
לְמִקְוֵמוֹ. וְעַד הַשְּׁתֵּא אֵיירִינָן בְּשְׁתֵּי עֲבוֹדוֹת,
שְׁחֶשֶׁב בְּאַחַת חוּץ לְזִמְנוֹ וּבְאַחֶרֶת חוּץ לְמִקְוֵמוֹ,
וְעִכְשָׁיו מֵיירִי שְׁחֶשֶׁב בְּשְׁתֵּיהֶן בְּעֲבוּדָה אַחַת.

וּלְרַבִּי יְהוּדָה אֵי צִטְרִיךְ, דְּלֹא תִימָא בְּשְׁתֵּי
עֲבוֹדוֹת הוּא דְּפָלִיג רַבִּי יְהוּדָה, דְּבִתְרָא קִמְיִיתָא
אֲזִלִּינָן, אֲבָל בְּחֵדָא עֲבוּדָה מוּדָה. קָא מְשַׁמַּע לָן.

כִּזְיַת לְמַחֵר וְכִזְיַת בַּחוּץ - אֵף עַל פִּי שְׁחֶשֶׁב
תַּחֲלִילָה לְחוּץ לְזִמְנוֹ, הוֹצִיאָתוֹ שְׁנֵי מִיְדֵי כֶּרֶת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה הַכֵּלֶל: אִם מַחְשַׁבֶּת הַזִּמְן
קִדְמָה לְמַחְשַׁבֶּת הַמִּקְוֶה, פִּיגוּל וְחֵיִיבִים עָלָיו
כֶּרֶת. וְאִם מַחְשַׁבֶּת הַמִּקְוֶה קִדְמָה לְמַחְשַׁבֶּת
הַזִּמְן, פֶּסוּל וְאִין בּו כֶּרֶת. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: זֶה
וְזֶה פֶּסוּל וְאִין בּו כֶּרֶת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זֶה הַכֵּלֶל וְכו' - רַבִּי יְהוּדָה
פָּלִיג אֶתְנָא קָמָא, בֵּין בְּעֲבוּדָה אַחַת בֵּין בְּשְׁתֵּי
עֲבוֹדוֹת. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה.

לֶאֱכֹל כִּחְצֵי זֵית וְלֶהֱקִטִּיר כִּחְצֵי זֵית, כָּשֶׁר,
שְׂאִין אֲכִילָה וְהִקְטִירָה מֵיֶצֶטְרָפִין.

